

RANKASZ DEZSŐ (1965–2010)



Szomorú a valóság, hogy 2010. június 16-án, 45 éves korában elhunyt Rankasz Dezső, alias Lecsó, a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen 1989-ben végzett kohász évfolyam valétaelnöke. Nemrég még terveiről beszélt, arról, hogy milyen új lehetőségeket lát a maga számára szakmájában, milyen új erőpróbáknak szeretne megfelelni. Szívet szorító most nekrológot írni Róla, a mindig vidám, lendületet, magabiztosságot sugárzó, másokat évtizedek óta inspiráló barátról, kollégáról.

Rankasz Dezső 1983-ban érettségizett a dunaújvárosi Bánki Donát Gépészeti és Kohászati Szakközépiskolában, kohász szakon. Egyetemi felvételét követően rögtön elvitték katonának, ezt követően kezdte meg tanulmányait. 1989-ben végzett, mint vaskohász. Egyetemi éve alatt Hollandiában is tanult. A végzős kohász évfolyam egyhangúlag választotta meg valétaelnökké.

Végzése után az Outokumpu Copper munkatársaként szerzett szakmai tapasztalatokat Svédországban. Hazajöve 1991-től 1993 végéig a GE Tungstram HR vezetőképző programjának egyik első résztvevője lett, majd HR generalista a GE-nél. 1994 januárja és 2005 decembere között különböző pozíciókat töltött be az ALCOA magyarországi szervezetében, 1996-tól 2000-ig a Prémű gyáregységet irányította, de munkáját elsősorban HR területen végezte. Részt vett a KÖFÉM Alcoa-privatizáció utáni átalakításában, új gyáregységek Magyarországra telepítésében és azok egy vállalttá történő összevonásában. HR igazgatója volt az ALCOA európai üzleti szolgáltató szervezetének is. 2006 januárja és 2009 júniusa között HR igazgató volt a Philips Magyarországon, a MÁV Zrt. valamint a Sanmina SCI cégeknél.

Önkéntesként 2002 óta az Aranybulla Alapítványi Könyvtár és 2008-tól a Nagykarácsonyi MeseFalu Alapítvány kuratóriumainak volt tagja.

Feleségét, Erzsébetet még az egyetemi éve alatt ismerte meg. Két gyermekük született: Erzsébet (Zsike) és Dezső (Deske), akiket nagyon szeretett, velük kapcsolata mindvégig igazán példás volt. Ezek voltak Rankasz Dezső rövid életének tömören összefoglalt, száraz tényei.

Rankasz Dezsőtől 2010. július 2-án Dunaújvárosban vettek végső búcsút családtagjai, barátai, kollégái, ismerősei. A ravatalánál Fazekas Csaba a. Öreghalász búcsúzott tőle az évfolyamtársak nevében. Az ő szavaiból idézve elmondhatjuk:

„Mi tudjuk, hogy elhunyt barátunk mindig a legjobbra törekedett, de sosem volt törtető, tudott figyelni az emberekre, nem gerjesztette, hanem elsimította a konfliktusokat. Segített azoknak, akik hozzá fordultak, a legtöbbször kérni sem kellett rá. Úgy emlékszem, hogy ismeretségünk több mint 25 éve alatt egyszer sem láttam szomorúnak. Nem azért, mert nem voltak problémái vagy nehéz döntései, hiszen nem volt könnyű azokat az eredményeket elérni, amiket ő igen fiatalon elért. Keményen megdolgozott minden eredményéért, és biztos, hogy a gondok őt és családját sem kímélték.

Amit valamennyien elmondhatunk Dezsőről az az, hogy a lényéből fakadó vidámság és jókedv rendkívül erős volt benne. Csak úgy lehet Dezsőre gondolni, hogy a szeme mosolyog. Felsorolni sem lehet azt a sok szép emléket, ami összefűz bennünket a miskolci egyetemen együtt töltött boldog, gondtalan ifjú éveinkben. Az egyetem öt éve alatt egy nagyon jó közösséggé vált évfolyamunk, mely nem kis mértékben volt köszönhető személyének. Nem véletlen, hogy az évfolyam neki szavazott bizalmat, amikor valétaelnököt kellett választania. Ő korán kiemelkedett közülünk tehetségével, karizmájával, szervezőképességével. Csodáltuk optimizmusát és humorérzékét, mely soha nem hagyta el.

Az egyetem elvégzése után szorgalmának és tehetségének köszönhetően hamar magasra ívelt a pályája. De ő mindig megmaradt annak a szerény nagykarácsonyi srácnak, akit 19 évesen megismertünk. Soha nem feledkezett el a barátairól, évfolyamtársairól, valétaelnökhöz méltóan továbbra is sokunk számára példakép volt és maradt.

Most arra a barátunkra és kollégánkra emlékezünk, aki sokat adott nekünk és kivívta mindannyiunk megbecsülését! Közel egy éve találkoztunk vele utoljára Miskolcon, a 20. évi évfolyam-találkozókon. Tele volt optimizmussal, tervekkel, arcán a jellegzetes mosollyal, ahogy mindig is megszokhattuk tőle.

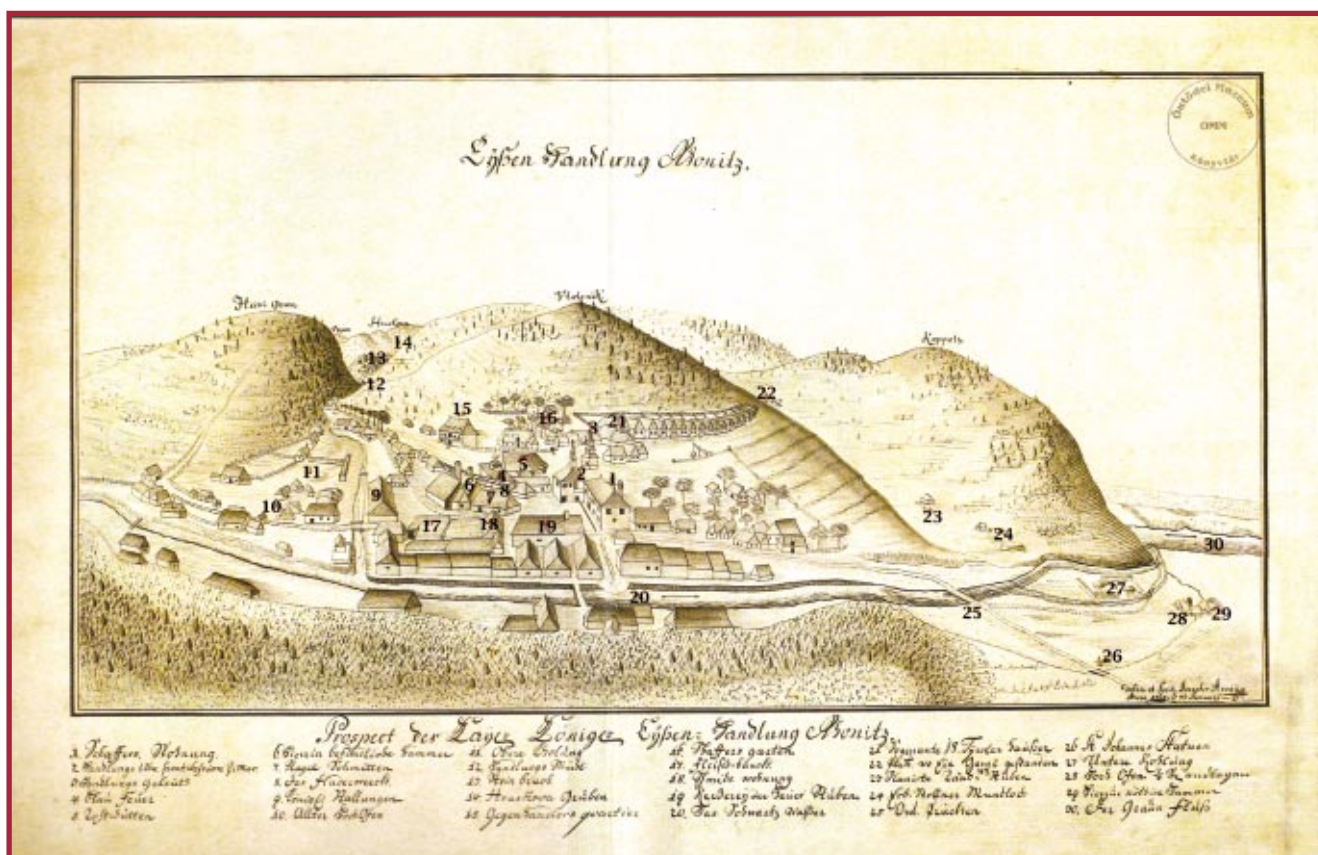
A szívünk most fájdalommal teli, de emlékeinkben ez a mosoly fog tovább élni...”

A temetést követően mintegy hatvan társa a Dunaújvárosi Főiskola Kollégiumában a selmeci hagyományok szerinti gyászszakestélyen emlékezett meg Rankasz Dezsőről és mondott elhunyt társának utolsó

Jó szerencsét!

RGY-HP

A rhónici vasmű látképe



Prospect der Kay(serlichen)-König(lichen) Eyßen-Handlung Rhonitz A rhónici császári-királyi vasmű ismertetése

- | | |
|--|--|
| 1. Schaffers Wohnung = sáfár (üzemvezető) lakása | 16. S(c)haffers garten = sáfár kertje |
| 2. Handlungs Uhr samt Session Zimmer = óra és ülésterem | 17. Fleisch-banckh = mészárszék |
| 3. Handlungs Geleuth = harangmű | 18. S(c)hmi(e)ds wohnung = kovács lakása |
| 4. Blau Feuer = bucakemence | 19. Keeßereÿ oder Heuer Stuben = sajtkészítő vagy szénapajta |
| 5. Rost-Hütten = ércpörkölő | 20. Das Schwartz Wasser = Fekete-víz (Fekete-Garam) |
| 6. Hierrin befindliche Hämmer = itt található a kalapácsok | 21. Sogenante 18 Tyroler Haußer = 18 ún. tiroli ház |
| 7. Nagel Schmitten = szőghámor | 22. Platz wo Ein Ga(...?) gestanden = hely, ahol egy (...?) állt |
| 8. Das Fluderwerckh = vízcsatorna | 23. Planirte Baad-Stuben = tervezett fürdőház |
| 9. König(liche) Stallungen = királyi istálló | 24. Erb(autes) Stollner Mundloch = művelt táró szája |
| 10. Allter Hoch Ofen = régi nagyolvasztó | 25. Ord. Prückhen = rendes híd |
| 11. Obere Kholung = felső szénégető | 26. St. Johannes Statuen = Szt. János-szobor |
| 12. Handlungs Mühl = malom | 27. Untere Kholung = alsó szénégető |
| 13. Stein Bruch = kőfejtő | 28. Hoch Ofen ¼ St(...?) = nagyolvasztó (...?) |
| 14. Hruskova Gruben = Hruskova-bánya | 29. Hierzue nöthige Hammer = ehhez szükséges hámor |
| 15. Gegen Handlers quartier = kereskedőnegyed | 30. Der Graan Fluß = Garam folyó |

A Zólyom vármegyei községet 1357-ben említi először írott forrás Hronec néven, 1424-ben pedig mint Kisgaramot (ez utóbbi lett hivatalos elnevezése a 19. sz. végén). Mindkettő a Garam mellékfolyójára (Fekete-Garam) utal, amely mellett a helység fekszik. Németül Rhonitznak hívták. Lakosainak száma 1850 táján 1200 volt, az I. világháború előtt 2100-ra nőtt, ma 1200 körül van. A Fekete-Garamon leúsztatott farönköket Rhónicnál gerebvel felfogták, és elsősorban faszenet készítettek belőlük, de speciális géppel 15-20 cm-es darabokra vágva és „aszalva” (kemencében megszártva) is használták nagyolvasztó tüzelőanyagként, mert egy mázsa nyersvasra vonatkoztatva 22 forintra olcsóbb volt, mint a faszén. Árvay József 1765-ben készült rajzán még nem látható templom, ez csak 1821-26-ban épült fel. Érdekes a hegy oldalán egyforma tiroli házakból álló korabeli „munkáskolónia”.

Szemelvények kohászatunk múltjából

Rhónic (ma Kisgaram, szlovákul Hronec)

A Garam völgyébe a Fekete-Garam torkolatánál fekvő Rhónicon a zólyomlipcsei uradalom három jobbágya, továbbá egy negyedik személy 1565-ben engedélyt kapott vasércbányászatra és hámorépítésre. 1580-ban a két vállalkozást a Besztercebányai Kamara átvette és egyesítette. A vasmű, amely négy bucakemencéből és négy hámorból állt, a 17. sz. közepén évente átlagosan 110 t vasat termelt, és a kamara bányáit elsősorban zúzóvassal látta el.

Az első nagyolvasztót 1740-ben helyezték üzembe. Építését az a *J. M. Fritz* vezette, aki előzőleg a morvaországi Bernsteinben másfél évig tanulmányozta az ottani nagyolvasztót. A rhónici vasmű termékprofilja ettől kezdve a vasöntvényekkel (muníció, kályhalapok stb.) bővült. Itt öntötték *Hell József Károly* vízemelő gépeinek alkatrészeit. 1780-tól Rhónicról látták el vassal Osztrák-Sziléziát, a két lerakat Opaván és Ostraván volt. 1788-ban üzembe lépett a második nagyolvasztó, ezáltal az évi nyersvastermelés 620 tonnára nőtt, és a – nemcsak rhónici nyersvasból előállított – kovácsolt termékek mennyisége is közelítőleg ennyit tett ki. Vasöntödét, mintasztalos- és gépműhelyt létesítettek. Itt készült az ország első két öntöttvas hídja: 1810-ben egy 4,5 m, 1813-ban egy 10 m fesztávolságú; ezek az európai kontinensen is az elsők közé számítottak. A kisebbik híd – nem eredeti helyén – ipartörténeti emlékként van kiállítva, a nagyobbik, mely 1916-ban még állt, ma már nincs meg. A 19. sz. első felében Rhónic volt az egyik központja a hazai műöntészetnek (öntöttvas serlegek, kisplasztikák). 1814-ben itt helyezték üzembe Magyarország első lemezhengerművét.

Rhónicon működött 1786 óta az alsó-magyarországi kincstári vasgyárak közös igazgatósága. Csak a Rhónichoz közeli helyekre szorítkozva: hámorok voltak Pieszokon, Lopejen, Vaiszkován, Jaszenán, Bisztrán, Chvatimechen. Az utóbbi telephely egyik hámorában létesült 1839-ben az ország első kavarókemencéje. 1842-ben Zahrenbachon (Osrblie) rúdsort, öt év múlva Pieszokon egy még nagyobb rúdhengerművet építettek. A szabadságharc alatt, 1849-ben Rhónicon és környékén szuronyt, puskacsövet, puska-vesszőt, ágyugolyót gyártottak mintegy négy hónapon át, mielőtt a császári csapatok megszállták a Garam völgyét.

A 19. sz. közepén világszerte felgyorsult vasútépítés (az első hazai vonalat Pest és Vác között 1846-ban nyitották meg) Magyarországon is sürgető igényt teremtett a vasúti sínek gyártására. Lopejtől keletre, a Garam jobb partján, zöld mezőn 1837-ben kezdték meg egy hengermű építését, és 1853-ban helyezték üzembe. Nagyvasúti sínen kívül kerékbronzot, később rudat, profilacélt, lemezt is hengereltek, és kovácsolómű is volt. A Brezovának, majd Zólyombrézónak elnevezett ipartelepre helyeződött át Rhónicról a vaskohászat súlypontja.

Rhónicon 1861–63-ban a régiék helyett két új nagyolvasztót építettek, az évenkénti nyersvastermelés 4000 t fölé nőtt. A közeli ércvagyon kimerülése és a kitört gazdasági válság miatt 1876-ban a nagyolvasztók üzemét megszüntették. Az öntöde három kupolókemencével továbbra is működött, gép- és egészségügyi öntvényt, csövet gyártottak, évente mintegy 2700 tonnát. Kovácsolómű és reszelőgyár is volt. 1884-ben edénygyárat és zománczót hoztak létre, edényt öntéssel és sajtolással is készítettek.

1901-ben eladták az öntödét és az edénygyárat a zománczóval együtt a Vas- és Zománczógyárak Bartelmus és Társa Rt.-nek, ezáltal a rhónici kincstári vasmű több mint három évszázados története végére ért.



Bányászserleg. Leopold Förster modellje után öntötték az 1820-as években

 K. L.

Források:

Péché A.: Alsó-Magyarország bányamívelésének története. Bp., 1967.

Heckenast G.: A magyarországi vaskohászat története a feudalizmus korában. Bp., 1991.

Remport Z.: A Kárpát-medence vasgyártása a neoabszolutizmus korában. Bp., 2003.